

מלאכות בונה וסותר - ד

מחיצת עראי ומחיצת בני אדם

שוע"ר סי' שיג

ח כל פתח שאינו עשוי לכניסה וליציאה תדיר אלא לעתים רחוקים, כגון רחבה שאחורי הבתים שאין נכנסין ויוצאין בה תדיר, אם עשה לפתחה דלת ... כשרוצה לנעול בה זוקפה על חלל הפתח לסותמו בה ... אסור לנעול בהן בשבת, שהואיל ואינן עשויין להפתח אלא לעתים רחוקים הרי הן נראין בנעילתן כבנין מחיצה קבועה.

שוע"ר סי' שטו

ג וכל זה באהל שהוא גג. אבל מותר לעשות מחיצות עראי לכתחלה בשבת, ואפילו עושה אותה כדי להגן מן החמה או מן הצינה אינה כאהל בשביל כך, וכן אם עושה אותה בשביל הנרות שלא יכבה אותן הרוח, ואין צריך לומר שמותר לעשות מחיצות לצניעות בעלמא, שלא יהא יושב במקום מגולה, או כגון מחיצה שעושין בשעת הדרשה להפסיק בין אנשים לנשים, וכל כיוצא בזה.

ולעולם אין מחיצת עראי אסורה אלא אם כן עושה כדי להתיר סוכה כמו שיתבאר בסי' תר"ל, או להתיר טלטול על דרך שיתבאר בסי' שס"ב, או להתיר שאר איסור, כגון שעושה מחיצה גבוה י" טפחים בפני הספרים בפריסת סדין או מחצלת כדי שיהא מותר לשמש מטתו באותו חדר, או כדי לעשות שם צרכיו, אסור לעשותה בתחלה בשבת, לפי שבכל מקום שהמחיצה מתרת, היא חולקת שם רשות בפני עצמה, כגון כשמתרת איסור טלטול היא עושה אותו מקום רשות היחיד וחולקת אותו מרשות הרבים או כרמלית שאצלו, וכן בחדר שבו הספרים היא חולקת אותו לשתי רשויות הספרים הם ברשות בפני עצמה והוא משמש ועושה צרכיו ברשות בפני עצמה, וכיון שהוא עושה אותה כדי שתחלק רשות בפני עצמה, הרי זה כעושה אהל.

אבל אם אינו צריך לו שתחלק רשות בפני עצמה, מותר לעשותה בתחלה בשבת אף אם היא מתרת איסור, כגון שתולה מחיצה בפני אור הנר כדי שיהיה מותר לשמש מטתו, שאינו צריך כאן לחילוק רשויות, אלא כיון שהמחיצה היא גבוה מהנר בענין שאינו רואה את הנר.

ה בכל מקום שרוצה לעשות מחיצה לחלק רשות, אין איסור אלא לעשותה בתחלה בשבת, אבל אם היתה עשויה מבעוד יום כשיעור טפח, מותר להוסיף עליה בשבת. שתוספת אהל עראי מותרת, בין שטפח זה הוא מלמעלה למטה, כגון מחצלת הכרוכה על המוט מבעוד יום וכדי טפח ממנה משולשל למטה מבעוד יום, מותר לשלשל כולה למטה בשבת ולקשרה כהלכתה, ובין שטפח זה הוא מן הצד, כגון אם היתה מחיצה בולטת מן הצד לפני הספרים רוחב טפח, מותר לתלות סדין בפניהם בשבת, שהסדין הוא תוספת אהל עראי.

ו וכל זה במחיצת עראי. אבל מחיצה קבועה אסורה בכל ענין, אפילו אינה נעשית אלא לצניעות בעלמא. ז והוילון שתולין לפני הפתח במקום דלת, אף על פי שהוא תלוי שם בקביעות, מותר לתלותו בשבת. שכיון שהוא נע ונד ברוח מצוייה, וגם אינו מעכב להולכים ועוברים ושבים דרך שם, אינו נקרא מחיצה קבועה אלא מחיצת עראי, ואין בה איסור כשאינה עשויה להתיר.

שוע"ר סי' שסב

יג ואפילו בשבת מותר לעשות מחיצה מהאנשים העומדים זה אצל זה בפחות מג' טפחים, לפי שאין דרך בנין בכך (שהרי האדם הוא בן דעת ועומד לדעת עצמו, מה שאין כן בהמה שהיא כעץ בעלמא, והעמדתה למחיצה דומה לבנין), ואפילו כשהם מהלכים חשובים מחיצה, וביניהם רשות היחיד גמורה (אם הוא בענין שיש מהם כד' מחיצות מקיפות לחלל שביניהם).

יד במה דברים אמורים שמותר להעמידם בשבת, אלא כשהם אינם יודעים שלשם מחיצה הוא מעמידם שם (שכיון שהם אינם מתכוונים למחיצה, והם בני דעת ועומדים לדעת עצמן, אין בזה משום עשיית מחיצה בשבת). אבל אם אפילו אחד מהם יודע, אסור להעמידם. ואם עבר והעמידם במזיד, דינם כמחיצה הנעשית במזיד בשבת.

שוע"ר סי' תמ

ה צריך שיעשה לפניו מחיצה גבוה י" טפחים, כדי שיהיה לו היכר ולא ישכח על איסור חמץ ולא יבא להסתפק ממנו. וצריך שתהא המחיצה עשויה מדבר קבוע שחוסמת היא העוברים שם, אבל לא מסדין וכיוצא בו ... ואם הוא שבת או יום טוב, שאי אפשר לעשות מחיצה מדבר קבוע.